

U POVODU SMRTI PROFESORA DR ALEKSEJA IVANOVIČA DJAČKOVA

Krajem septembra ove godine ugasio se život jednog od najvećih sovjetskih defektologa, protagoniste marksističke defektološke misli, profesora dr Alekseja Ivanoviča Djačkova. S njim sovjetska pedagoška nauka gubi jednog od svojih velikih naučnika, a defektologija jednu od vodećih ličnosti, specijalno u oblasti surdopedagogike. Njegova smrt, izazvana teškom i neizlečivom bolešću, zatekla ga je u punoj zrelosti, onda kad je imao mnogo planova, kako za svoj rad tako i za rad svoga Instituta za defektologiju. U bolesničkoj postelji, kod svoje kuće, primao je saradnike i s njima razrađivao planove rada do poslednjeg dana, sve dok nije pao u agoniju koja je trajala dva dana. Tako je mirno i tiho završio jedan veliki život, jedan veliki duh.

A. I. Djačkov rodio se 1900. godine. Svoju je pedagošku delatnost započeo kao učitelj osnovne škole službujući po mnogim mestima širom Sovjetskog Saveza do 1931. godine. Nastavljajući svoje obrazovanje, on se orijentiše na defektologiju i, po završetku Defektološkog fakulteta u Moskvi i aspiranture, postaje predavač na istom fakultetu, zatim njegov dekan i rukovodilac katedre za surdopedagogiku. Istovremeno radi u Odseku za defektnu decu Akademije pedagoških nauka koji 1951. godine prerasta u samostalnu naučnu ustanovu pod nazivom Naučno-istraživački institut za defektologiju APN RSFSR. Poslednjih 17 godina svoga života A. I. Djačkov je bio direktor Instituta za defektologiju.

Kao defektolog, specijalista za surdopedagogiju, dao je radove od neocenejive vrednosti, kao što su »**Sistemi obrazovanja gluve dece** (1961) u kojem je dao kritiku svih buržoaskih teorija o vaspitanju i obrazovanju gluve dece; **Vaspitanje i obrazovanje gluve dece** (1957) u kojoj je dao osnovne etape vaspitanja i obrazovanja gluve dece u Zapadnoj Evropi i Rusiji, a zatim u SSSR-u; **Hrestomatiju iz istorije obrazovanja i vaspitanja gluve dece u Rusiji** (1949) u saradnji sa A. D. Dobrovom, u kojoj je sakupio sve briljantne tekstove ruske surdopedagoške literature carske Rusije koje je sovjetska vlast prihvatila kao svoje kulturno nasleđe; **Metodiku predavanja aritmetike u školama za gluve** (1953) u kojoj je dao iscrpni sistem jedne od najtežih nastavnih disciplina za gluve; u njegovoj redakciji su se pojavile **Surdopedagogika** (1963), prvi udžbenik za studente surdopedagogike i prvi put sistematski izrađena ova nastavna disciplina u svetu (knjiga je i kod nas prevedena i objavljena 1966.), **Osnovi obrazovanja i vaspitanja defektne dece** (1965), u kojoj je data sinteza principa vaspitanja i obrazovanja za sve kategorije defektne dece (knjiga i kod nas prevedena, objavljuje je »Naučna knjiga« 1969) u saradnji sa Dobrovom i Novikovim sastavlja zbornik materijala iz oblasti surdopedagogike pod naslovom **Obrazovanje i vaspitanje gluvih** (1959) gde je dao izbor najboljih

radova iz oblasti surdopedagogije; pod njegovom redakcijom javlja se i knjiga **Pitanja obrazovanja i proučavanja defektne dece** (1963) u kojoj su data pedagoška, psihološka i metodska ispitivanja iz svih grana defektologije i, najzad, A. I. Djačkov je glavni redaktor **Kratkog defektološkog rečnika** (1964), prvog defektološkog rečnika ove vrste u Sovjetskom Savezu; u saradnji sa J. F. Geljmanom piše **Obrazovanje odraslih gluvih** (1967), prvu knjigu iz oblasti surdopedagoške andragogije. Ništa manji rad A. I. Djačkova nije i u oblasti udžbenika za gluve. Objavio je **Aritmetiku za I razred škola za gluvu decu, Aritmetiku za II razred škola za gluvu decu; Aritmetiku za odrasle gluve za I i II razred** od kojih je svaka doživela po nekoliko izdanja.

Međutim, ovime se ne iscrpljuje rad A. I. Djačkova na naučnom polju. Sve-mu tome treba još dodati da je objavio preko 150 naučnih radova u mnogim časopisima i zbornicima, od kojih su mnogi prevedeni na mnoge evropske jezike, pa i na naš jezik. Bio je urednik časopisa »Nastavno vaspitni rad u specijalnim školama«, »Specijalna škola«, svih brojeva »Izvestije Akademije pedagoških nauka«, koji su tretirali probleme defektologije, kao i čitavog niza drugih publikacija.

Djačkov je vodio veliki naučno-organizacioni rad iz raznih oblasti i o raznim pitanjima defektologije. Tako je bio predsednik Komisije eksperata za pedagoške nauke Više atestatne komisije, predsednik Sekcije defektologije Pedagoškog društva SSSR, predsednik Defektološke sekcije Nastavnog saveta Ministarstva prosvete RSFSR, član prezidijuma Sveruskog udruženja gluvih, član predsedništva Sveruskog saveza slepih itd. Kao komunista od 1927. godine, veoma je mnogo radio na idejnom uzdizanju čitavog defektološkog kadra, u čemu se veoma vidno isticao na mnogim defektološkim skupovima »Pedagoška čtenija« i »Sesijama iz defektologije« od kojih je najznačajnija bila peta koja je imala internacionalni karakter.

A. I. Djačkov je predstavljao Sovjetski Savez na mnogim međunarodnim skupovima defektologa, kao na primer u Visbadenu 1959, Rimu 1961, Stokholmu 1963, Varšavi 1967. itd. Boravio je kao ekspert Sovjetskog Saveza u mnogim socijalističkim zemljama, pa i u Jugoslaviji 1959. godine, i držao predavanja na defektološkim školama u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani, te je veoma dobro poznat našoj javnosti.

Za svoj ogromni rad, A. I. Djačkov je ušao u sve pedagoške enciklopedije i rečnike u Sovjetskom Savezu kao na primer: Pedagoška enciklopedija t. I str. 822; Pedagoški rečnik I, str. 363; Defektološki rečnik str. 76 i nagrađen najvišim pedagoškim ordenom, medaljom Ušinskog.

Život Alekseja Ivanoviča Djačkova ostaće divan primer predanosti naučnom radu na polju defektologije. Svi koji su ga lično poznavali, a takvih je i među jugoslavenskim defektolozima mnogo, sačuvaće trajno njegov lik u svojim sećanjima, kao čoveka velike i široke ruske duše koji je imao razumevanja za svakog koji mu se obraćao za pomoć i savet. Ostaće svetao memento kako treba naučno raditi na polju defektologije i na tom poslu sagoreti. Sovjetska defektologija gubi mnogo, a jugoslavenski defektolozi jednog iskrenog prijatelja.

Prof. dr Ljubomir Savić